

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki (przewodniczący)

SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej F. P. s.r.o z siedzibą w P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 10 listopada 2020 r., II Ca 1678/20,

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prokuratury Okręgowej w Krakowie

przy uczestnictwie F. P. s.r.o z siedzibą w P.

o wpis

1. oddała skargę kasacyjną;

**2. zasądza od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa
- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 240 (dwieście
czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

M.L.

Krzysztof Wesołowski

Mariusz Załucki

Kamil Zaradkiewicz

UZASADNIENIE

W dniu 3 lutego 2020 r. referendarz sądowy po rozpatrzeniu wniosku Skarbu Państwa - Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. dokonał wpisu w dziale III księgi wieczystej [...] zakazu zbywania i obciążania nieruchomości należącej do uczestnika – F. s.r.o. w P.

Postanowieniem z 3 czerwca 2020 r., po rozpatrzeniu skargi na orzeczenie referendarza złożonej przez uczestnika, Sąd Rejonowy dla Krakowa - Podgórze w Krakowie utrzymał w mocy zaskarżony.

Postanowieniem z 10 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Krakowie po rozpatrzeniu apelacji uczestnika apelację oddalił i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy przypomniał, że zgodnie z art. 626⁸ § 2 k.p.c. sąd rozpoznając wniosek o wpis, bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Zbadanie dołączonych do wniosku o wpis dokumentów oraz treści księgi wieczystej następuje według stanu rzeczy istniejącego w chwili, w której zostały one złożone. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego (postanowienia z: 16 listopada 2011 r., II CSK 538/10; 11 marca 2015 r. II CSK 280/15; 26 czerwca 2014 r. II CSK 544/13) Sąd drugiej instancji stwierdził, że ograniczona kognicja sądu wieczystoksięgowego wyłącza nie tylko badanie innych dokumentów niż dołączone do wniosku lub znajdujące się w aktach księgi wieczystej, ale także okoliczności, które nie wynikają z wniosku o wpis, dołączonych do niego dokumentów ani z treści księgi wieczystej, jeżeli miałyby one stanowić podstawę uwzględnienia wniosku o wpis. Niedopuszczalne jest prowadzenie w postępowaniu o wpis postępowania dowodowego, mającego na celu poszukiwanie podstawy wpisu, która nie wynika z dokumentów dołączonych do wniosku. Ścisłe określenie kognicji sądu wieczystoksięgowego w art. 626⁸ § 2 k.p.c. powoduje, że sąd ten jest uprawniony do badania załączonych do wniosku dokumentów wyłącznie pod względem ich formy i treści.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, jeżeli załączonym do wniosku dokumentem mającym stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej jest postanowienie wydane w toku postępowania karnego, wówczas badanie tego rodzaju dokumentu wymaga odwołania do art. 94 § 1 k.p.k., który wskazuje na elementy formalnoprawne, które powinno zawierać takie postanowienie. Należą do nich: oznaczenie organu oraz osoby lub osób, wydających postanowienie, data wydania postanowienia, wskazanie sprawy oraz kwestii, której postanowienie dotyczy, rozstrzygnięcie z podaniem podstawy prawnej, uzasadnienie, chyba że ustawa

zwalnia od tego wymagania.

Sąd Okręgowy podkreślił, że postanowienie o zabezpieczeniu, stosownie do art. 293 § 5 k.p.k., z chwilą wydania stanowi tytuł wykonawczy.

Sąd ten zauważył także, że składając ponowny wniosek o wpis ustanowienia zakazu zbywania i obciążania nieruchomości objętej księgą wieczystą [...], wnioskodawca powołał się na postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym wydane przez Prokuraturę Okręgową w K. 12 marca 2018 r. oraz dołączył postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z 27 września 2018 r., wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym, a które to postanowienie korygowało błąd zaistniały na etapie orzekania przez Prokuratora co do właściciela nieruchomości. W postanowieniu tym Sąd Okręgowy w pkt 1 ustalił, że właścicielem nieruchomości opisanych w punktach II. 1, II.2, II.3, II.6 postanowienia Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. z 12 marca 2018 roku jest uczestnik. Przedłożone postanowienia zostały opatrzone niezbędnymi pieczęciami, a także poświadczono za zgodność z oryginałem przez pracowników Prokuratury i Sądu Okręgowego, nie ma zatem wątpliwości co do ich prawdziwości. Postanowienie z 27 września 2018 r. łącznie z postanowieniem z 12 marca 2018 r. mogło stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej.

Skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego wywiódł uczestnik, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 743 § 2 w zw. z art. 747 § 2, 776 k.p.c. w zw. z art. 110 u.k.w.h. w zw. z art. 293 § 5 k.p.k. przez ich błędną wykładnię i uznanie, że przepis art. 293 § 5 k.p.k. stanowi *lex specialis* w przedmiocie zabezpieczenia roszczeń oraz, że podstawą do dokonania wpisu w księdze wieczystej może stanowić postanowienie prokuratora, które jak wynika z literalnego brzmienia przepisu z chwilą wydania stanowi tytuł wykonawczy;

- art. 626⁸ § 1 oraz art. 626⁸ §2 k.p.c. w zw. z art. 291 oraz art. 292, art. 430 i art. 433 oraz art. 465 § 1 k.p.k. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że treść dokumentów dawała podstawę wpisu nieruchomości będącej własnością uczestniczki, podczas gdy Sąd Okręgowy rozpoznając i oddalając zażalenie na postanowienie Prokuratury Okręgowej

w Kielcach miał uprawnienie do tego aby z urzędu dokonywać ustalenia co do przysługującego tytułu własności bez zmiany zaskarżonego postanowienia Prokuratora, a co ważniejsze bez wniosku Prokuratury w tym przedmiocie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie jest zasadna.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu wskazać należy, że od 15 kwietnia 2016 r. art. 293 § 5 k.p.k. uległ zmianie przez wykreślenie obowiązku nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu i przez wprowadzenie regulacji, że postanowienie takie z chwilą wydania stanowi tytuł wykonawczy. Skoro postanowienie jest wykonalne *ex lege* od chwili jego wydania (a nie uprawomocnienia się) nie ma potrzeby nadawania takiemu postanowieniu wzmianki o wykonalności, jak oczekuje skarżący. Rozważania, zawarte w skardze, dotyczące podstawy wpisu hipoteki przymusowej, są przy tym nieadekwatne do stanu faktycznego niniejszej sprawy, w której przedmiotem wpisu nie jest hipoteka. Nie ma zatem zastosowania w sprawie stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12 lutego 2014 r., IV CSK 275/13, które dotyczy obciążenia nieruchomości hipoteką przymusową.

Niezasadny jest także drugi zarzut. Uzasadniając ten zarzut skarżący polemizuje w z konstrukcją postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 27 września 2018 r. (sądu karnego), wskazując że jest ona wadliwa, bowiem nie wynika z niej aby postanowienie Prokuratora (które wcześniej było niewystarczające do wpisu) było zmienione, a sam Prokurator nie wnosił o jego uzupełnienie lub sprostowanie. Sąd Okręgowy nie miał zatem zdaniem skarżącego uprawnień do tego, aby rozpoznawać sprawę poza granicami środka odwoławczego i orzekać niejako z urzędu, a nadto sąd karny nie ma uprawnień do wydawania rozstrzygnięć o charakterze ustalającym.

Odnosząc się do powyższej argumentacji na wstępie należy zauważyć, że pozostaje ona w sprzeczności ze sformułowaniem samego zarzutu, w którym skarżący wskazuje, że prawidłowa wykładnia i zastosowanie art. 626⁸ § 1 oraz art. 626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art. 291 oraz art. 292, art. 430 i art. 433 oraz art. 465 § 1 k.p.k. prowadzą do wniosku, że Sąd Okręgowy rozpoznając i oddalając zażalenie na postanowienie Prokuratury Okręgowej w Kielcach miał uprawnienie do tego aby

z urzędu dokonywać ustalenia co do przysługującego tytułu własności bez zmiany zaskarżonego postanowienia Prokuratora. Sprzeczność ta czyni zarzut nieczytelny.

Oczywistym jest przy tym, że Sąd wieczystoksięgowy nie ma kompetencji do badania prawidłowości orzeczeń zapadłych w innych postępowaniach. Sąd drugiej instancji w sposób właściwy określił zakres swojej kognicji, wskazując, że zgodnie z art. 626⁸ § 2 k.p.c. sąd rozpoznając wniosek o wpis, bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Zbadanie dołączonych do wniosku o wpis dokumentów oraz treści księgi wieczystej następuje według stanu rzeczy istniejącego w chwili, w której zostały one złożone. Obowiązujący model postępowania wieczystoksięgowego nie kreuje swoistej „trzeciej instancji” względem orzeczeń zapadłych w innych postępowaniach, lecz znacząco ogranicza kognicję sądu, nakazując badanie załączonych do wniosku dokumentów wyłącznie pod względem ich formy i treści.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że choć art. 626⁸ § 2 k.p.c. nie może być rozumiany w sposób sprowadzający sąd w postępowaniu wieczystoksięgowym do realizacji wyłącznie czynności rejestracyjno-ewidencyjnych, to jednak nie jest uprawniony do badania merytorycznej zasadności dokumentów urzędowych (np. orzeczeń sądowych, decyzji administracyjnych), a zatem postanowienia prokuratora wydanego na podstawie przepisów o zabezpieczeniu majątkowym. Nie zwalnia to jednak sądu wieczystoksięgowego od zbadania, czy dokument urzędowy, w tym postanowienie prokuratora, zawiera wszystkie konieczne elementy pozwalające na dokonanie żądanego wpisu, a zatem czy z „przyczyn technicznych” nadaje się do wpisu (uchwała SN z 4 lipca 1986 r., III CZP 35/86, OSNC 1987/7/90; postanowienia SN z: 17 lipca 2008 r., II CSK 115/08; 22 stycznia 2010 r., V CSK 230/09; 22 maja 2014 r., IV CSK 524/13). Sąd Okręgowy w niniejszym postępowaniu to uczynił. Załączone do wniosku o wpis dokumenty w postaci odpisów postanowień Prokuratora o zabezpieczeniu oraz Sądu odwoławczego (karnego), w którym skorygowano oznaczenie właściciela nieruchomości objętych postanowieniem o zabezpieczeniu i utrzymano w mocy zabezpieczenie dokonane m.in. poprzez ustanowienie zakaz zbywania i obciążania nieruchomości objętej księgą wieczystą

nie budziły wątpliwości Sądu drugiej instancji pod względem formalnym i kreowały skuteczną podstawę do dokonania wpisu do księgi wieczystej zgodnie z wnioskiem wnioskodawcy.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił skargę kasacyjną. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 i art. 99 k.p.c.

M.L.

[a.ł.]

Krzysztof Wesołowski

Mariusz Załucki

Kamil Zaradkiewicz